CHECKLIST

VISIO 2030

Oppilaitosten yhdistymisen muistilista

Checklist

Oppilaitosten yhdistymisen muistilista

Oppilaitosten yhdistyminen voi parantaa opetuksen laatua, turvata toiminnan jatkuvuutta ja rakentaa kestävää tulevaisuutta. Onnistuminen edellyttää yhteistä tahtotilaa, huolellista valmistelua ja avointa vuoropuhelua.

Tämä muistilista tukee yhdistymistä suunnittelevia oppilaitoksia. Vaiheet ovat suuntaa antavia, ja niitä voi soveltaa ja toteuttaa rinnakkain tarpeen mukaan.

Prosessin ajan on tärkeää varmistaa avoin viestintä, henkilöstön osallistuminen ja riittävät resurssit. Jokaiselle vaiheelle tulee määritellä vastuuhenkilö, aikataulu ja konkreettinen tavoite. Kunkin vaiheen tuloksena tulisi syntyä tuotos tai päätös, joka tukee seuraavaa vaihetta.

1. Tunnistakaa muutoksen tarve

Analysoikaa toimintaympäristön nykytilaa, muutoksia ja tulevaisuuden haasteita. Millaisia mahdollisuuksia yhdistyminen avaisi opetuksen laadun, saavutettavuuden, talouden ja toiminnan vaikuttavuuden näkökulmista?

2. Kartoittakaa mahdolliset kumppanit

Tunnistakaa ne oppilaitokset, joiden arvot, tavoitteet, osaaminen tai kehittämistarpeet voisivat sopia yhteen oman oppilaitoksenne kanssa. Keskustelkaa yhdessä toimintakulttuureista ja odotuksista sekä tunnistakaa merkittävät erot ja mahdolliset ristiriidat. Löytyykö yhteiselle tulevaisuudelle riittävästi pohjaa?

3. Kirkastakaa yhteinen tahtotila ja identiteetti

Yhteisen vision luominen on olennaista. Määritelkää, miksi yhdistytte, mitä haluatte rakentaa ja miltä onnistuminen näyttää. Tunnistakaa jokaisen oppilaitoksen erityisosaaminen, pedagogiset painotukset, historia ja toimivat käytännöt. Uuden organisaation identiteetti syntyy yhdessä, ei yhden toimintakulttuurin ehdoilla.

4. Sopikaa vastuut ja laatikaa realistinen tiekartta ja aikataulu

Nimetkää ohjausryhmä ja sopikaa päätöksenteosta, tiedonkulusta ja kokouskäytännöistä. Projektipäällikön nimeäminen on yksi keino varmistaa työn eteneminen. Arvioikaa ulkopuolisen fasilitaattorin sekä juridisten ja taloudellisten asiantuntijoiden tarve. Kartoittakaa myös mahdolliset rahoituslähteet yhdistymistyön tueksi.

Jakakaa prosessi vaiheisiin ja määritelkää tehtävät, vastuuhenkilöt, päätöspisteet ja tarvittavat tuotokset. Sopikaa aikataulusta ja kunkin vaiheen valmistumisajankohdasta. Arvioikaa työmäärä ja kustannukset. Varautukaa viivästyksiin, lisäselvityksiin ja siihen, että valmistelu vie aikaa muun työn ohella.

5. Analysoikaa nykytila ja vertailkaa organisaatiomalleja

Kootkaa vertailukelpoinen kuva oppilaitosten toiminnasta, taloudesta, palveluista, hallinnosta, tiloista ja toimintakulttuurista. Kartoittakaa henkilöstön osaaminen, pedagogiset vahvuudet ja kohderyhmät. Mitä kannattaa säilyttää, yhdistää, kehittää tai muuttaa? Arvioikaa erilaisia vaihtoehtoja, kuten löyhää yhteenliittymää, tiiviimpää kumppanuutta ja varsinaista yhdistymistä. Tunnistakaa riskit ja epävarmuudet.

6. Tehkää taloudellinen ja juridinen selvitys

Teettäkää due diligence -selvitys, jossa tarkastellaan varoja, velkoja, sopimuksia, avustuksia, rahoitusehtoja, omaisuutta, vastuita ja mahdollisia piileviä riskejä. Selvittäkää asiantuntijoiden kanssa yhdistymisen oikeudellinen toteutustapa, verotus, rekisteröinnit ja viranomaisvaatimukset.

7. Laatikaa muutostarina ja viestintäsuunnitelma

Muotoilkaa yhteinen muutostarina, joka vastaa kysymyksiin: Miksi muutos tarvitaan? Mitä rakennetaan? Miten edetään?

Sopikaa, kenelle viestitään, mitä viestitään, milloin ja miten sekä kuka viestinnästä vastaa. Viestikää myös keskeneräisistä asioista ja epävarmuuksista. Päivittäkää muutostarinan sisältöä tarvittaessa.

8. Osallistakaa henkilöstö ja rakentakaa yhteistä toimintakulttuuria

Kartoittakaa henkilöstön näkemyksiä, kysymyksiä ja huolia kyselyillä ja keskustelutilaisuuksissa. Käsitelkää avoimesti niin opetustuntien määrää, rahoituksen jakautumista ja vastuunjakoa kuin organisaatioiden välisiä valtasuhteitakin. Kuulkaa myös opiskelijoita ja keskeisiä sidosryhmiä.

Järjestäkää yhteisiä tapahtumia, koulutuksia, vertaisryhmiä ja muita matalan kynnyksen yhteistyömuotoja, joilla voi vahvistaa luottamusta ja edistää hiljaisen tiedon jakamista.

9. Laatikaa uuden organisaation strategia ja päättäkää palveluista

Sopikaa perustehtävästä, arvoista, tavoitteista, palveluista ja pedagogisista linjauksista. Selvittäkää, mitä uusia kohderyhmiä voidaan tavoittaa, millaisia palvelutarpeita on ja miten osaamista ja resursseja voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Tarkastelkaa myös uusia toimintaympäristöjä ja yhteistyömahdollisuuksia.

10. Arvioikaa henkilöstövaikutukset ja varmistakaa työhyvinvointi

Selvittäkää yhdistymisen vaikutukset työsuhteisiin, tehtäviin, työehtoihin, esihenkilötyöhön ja osaamistarpeisiin. Suunnitelkaa tarvittavat henkilöstömenettelyt, kuulemiset ja koulutus. Varmistakaa, ettei uusien toimintojen kehittäminen lisää kohtuuttomasti henkilöstön nykyistä työkuormaa. Huomioikaa henkilöstön erilaiset kiinnostuksen kohteet.

11. Laatikaa rahoitus- ja toteutussuunnitelma

Arvioikaa yhdistymisen kertaluonteiset kustannukset, taloudellisen vastuun jakautuminen siirtymävaiheessa, jatkuvat menot, säästömahdollisuudet ja rahoituksen riittävyys. Selvittäkää myös yhdistymisen vaikutukset avustuksiin ja muihin rahoituslähteisiin. Laatikaa talousarvio ja kassavirtaennuste. Tarkastelkaa myös epäedullisia skenaarioita.

Laatikaa toteutussuunnitelma, jossa huomioitte sopimukset, omaisuuden, tilat, vakuutukset, tietojärjestelmät, henkilötiedot, rekisterit, laskutuksen, viestinnän ja hallinnon käytännöt.

Selvittäkää tarvittavat luvat (esim. opetusluvat), ilmoitukset ja tietosuojatoimet. Turvatkaa opetuksen ja muiden palvelujen keskeytymätön jatkuminen.

12. Valmistelkaa aiesopimus ja yhdistymissopimus sekä varmistakaa päätökset

Kirjatkaa yhdistymisen tavoitteet, toteutustapa, ehdot, vastuut ja aikataulu sekä omaisuuden, velvoitteiden ja henkilöstöasioiden käsittely. Sopikaa myös menettelystä siltä varalta, ettei yhdistyminen toteudukaan.

Tarkistuttakaa asiakirjat juridisella asiantuntijalla. Selvittäkää, mitkä päätökset kuuluvat hallituksille, yhdistysten kokouksille tai muille toimivaltaisille elimille. Varmistakaa, että päätöksentekijät saavat riittävät tiedot ajoissa ja että tarvittavat päätökset, hyväksynnät, kuulemiset ja pöytäkirjat laaditaan ja toteutetaan asianmukaisesti.

13. Käynnistäkää uusi organisaatio, tukekaa muutosta ja arvioikaa onnistumista

> Varmistakaa, että vastuut, toimintatavat, järjestelmät ja viestintä toimivat käytännössä. Tukekaa henkilöstöä muutoksessa. Seuratkaa työkuormaa ja ylläpitäkää avointa keskustelukulttuuria.
>
> Arvioikaa opetuksen laatua ja saavutettavuutta, taloutta, yhteistyötä, henkilöstön hyvinvointia sekä oppijoiden kokemuksia. Selvittäkää, ovatko uudet toimintamallit ja palvelut tuottaneet tavoiteltua hyötyä. Korjatkaa puutteita ja juurruttakaa toimivat käytännöt pysyväksi osaksi uuden organisaation arkea.

Yhdistymisen onnistuminen ratkaistaan sillä, syntyykö aidosti yhteinen toimintakulttuuri, pystytäänkö henkilöstön osaamista ja resursseja hyödyntämään viisaasti ja parantaako muutos oppijoille tarjottavia palveluja ja toimintaa.

TUTUSTU MYÖS:

Kokemuksia ja oppeja on koottu laajemmin Musiikkikoulutuksen tulevaisuuden työkirjaan.

Muistilista pohjautuu Suomen konservatorioliiton koordinoiman Tulevaisuuskestävä oppilaitoskulttuuri -hankkeen kokemuksiin. Hanketta rahoittaa Jane ja Aatos Erkon säätiö.